

К. С. Медведик

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник

к. пед. н., доц. Щерба Н. С.

ОСОБЛИВОСТІ УЧНІВ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ У НАВЧАННІ МОНОЛОГУ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

У Конвенції ООН зазначається, що всі діти мають фундаментальні права, проте багато з них з різних причин потребують додаткової підтримки і допомоги на різних стадіях розвитку для реалізації своїх прав. Така додаткова допомога необхідна, наприклад, дітям з аутизмом.

Аутизм розглядається як первазивне (загальне) порушення, спотворення психічного розвитку, обумовлене біологічною дефіцітарністю центральної нервової системи дитини. У дітей з аутистичними проявами спостерігається порушення соціальної взаємодії і здатності до спілкування, віддалення від реальності в світ власних переживань. Для них характерні прагнення до самотності, стереотипно повторювані форми поведінки, специфічний розвиток або повна відсутність мовлення, манірність, незграбність рухів, неадекватні реакції на сенсорні стимули, страхи.

Актуальність даної теми полягає у тому, що особливості розвитку та навчання іноземної мови (ІМ) учнів основного етапу з аутизмом є недостатньо вивченими в науковій літературі.

Метою цієї публікації є виявлення оптимальних шляхів, засобів, ресурсів навчально-корекційної роботи педагога, що сприяли б соціалізації та адаптації аутистичних дітей.

Успіх навчання дітей з аутизмом залежить від відчуттів та емоційного настрою учнів на заняттях, а також від уміння вести себе в колективі. Позитивні емоції, як і позитивний досвід спілкування з оточуючими, сприяють найбільш успішному навчанню. Як відомо, моторика тісно пов'язана з емоціями. З одного боку, рухова активність, участь у грі, успіхи в навчанні впливають на емоційну настрій учня, з іншого – емоції виявляють своє вираження у рухах. Саме тому нормалізація психофізичного стану – це один з важливих аспектів соціалізації аутистичної дитини.

Розвиток мовлення особливо активізується з появою у дітей захоплень певними темами: мова не тільки стає більш розгорнутою, необхідність домовлятися для здійснення власних намірів і збереження при цьому важливої для дитини взаємодії з дорослим стимулює розвиток діалогу.

Освоєння гри стимулює появу звернення до дорослого, до іграшки, діти починають пропонувати власні сюжети гри, мова стає більш

спонтанною, з'являються жарти. Діти все більше починають висловлювати бажання за допомогою слів і відстоювати їх, починають активно використовувати першу особу. Мова починає служити засобом організації власної поведінки.

Таким чином дитина може висловити свою думку на поставлене запитання, без будь-яких ускладнень.

Отже, для того щоб заохотити дитину до використання монологічної форми спілкування, необхідно задіяти в процес навчання ігри. Правильно організована гра допомагає зняти напругу у дитини, позитивно тонізує її, розширює емоційні зв'язки з оточуючими.

Проаналізувавши підручники з навчання англійської мови для учнів основного етапу [1; 2; 5], можна зробити висновок, що відсоток завдань на монологічну форму спілкування дещо низький порівняно з тим, скільки завдань пов'язані з роботою у парі або у групі. Це ми можемо спостерігати на даній діаграмі:

Рис. 1. Співвідношення кількості завдань на розвиток монологу та діалогу у підручниках з англійської мови вітчизняних авторів

На Рис. 2 зображено співвідношення завдань на розвиток монологічних і діалогічних умінь іноземних авторів [6; 7].

Рис. 2. Співвідношення кількості завдань на розвиток монологу та діалогу у підручниках з англійської мови зарубіжних авторів

З даних діаграм можна зауважити, що підручники українських авторів мають більший відсоток завдань на складання монологу. Вони є більш сприйнятливі для учнів із таким типом аутизму, як синдром Каннера.

Інший тип – синдром Аспергера – зазвичай розпізнають у дітей у віці після шести років. Вони відчують труднощі в читанні або в невербальному спілкуванні, наприклад за допомогою міміки. Не розуміють того, що у інших є думки і почуття, відмінні від їх власних. Використовують механічні, немов у робота, мовні звороти. Для таких дітей, монологічний спосіб спілкування вдається набагато простіше. Їм важко знайти спільну мову з іншими дітьми.

Отже, корекційна педагогічна допомога аутичним дітям пов'язана з певними труднощами в силу того, що аутизм характеризується патологією нервової системи і ускладнює формування емоційного спілкування і соціальну адаптацію дитини. Зосередженість на своїх переживаннях, відхід від зовнішнього світу переважають в поведінці дитини і займають домінуюче місце в його розвитку. При аутизмі часто події сьогодення змішуються з подіями минулого, реальне – з фантастичним. Аутизм виявляється також у зменшенні мовного контакту, іноді дитина зовсім перестає користуватися своєю мовою (мутизм) і не реагує на промову оточуючих (сурдомутизм). Тому робота з розвитку мовлення заслуговує на увагу. Вона повинна починатися якомога в більш ранньому віці. Успіх відповідної роботи здебільшого залежить від дій батьків дитини з аутизмом у взаємодії з педагогами.

Найбільш ефективною вважається корекційна робота, що має індивідуальну спрямованість. Поєднання чіткої просторової організації, розкладів і ігрових моментів може помітно полегшити навчання аутистичної дитини щодо розвитку навиків побутової поведінки.

Все це допоможе дитині соціалізуватися і адаптуватися в суспільстві. У підсумку досягається поліпшення якості життя аутистичних дітей.

Список використаної літератури:

1. Калініна Л. В. English Smart: підручник для спеціалізованих навчальних закладів / Л. В. Калініна, І. В. Самойлюкевич // English Smart: підручник для спеціалізованих навчальних закладів / Л. В. Калініна, І. В. Самойлюкевич. – Київ: Світ Дитинства, 2007. – С. 144–153.
2. Карпюк О. Д. Англійська мова: підручник для 5-го класу загальноосвітніх навчальних закладів / Оксана Дмитрівна Карпюк // Англійська мова: підручник для 5-го класу загальноосвітніх навчальних закладів / Оксана Дмитрівна Карпюк. – Тернопіль: Астон, 2013. – С. 49–88.
3. Ковалец И. В. Программа индивидуального обучения. Коррекционная помощь детям с ранним детским аутизмом / И. В. Ковалец. – Минск, 1998. – 32 с.
4. Лебединская К. С. Дети с нарушениями общения: ранний детский аутизм. / К. С. Лебединская, О. С. Никольская, О. Р. Баенская. – Москва: Просвещение, 1989. – 95 с.
5. Несвіт А. М. Англійська мова: підручник для закладів загальної середньої освіти / Алла Миколаївна Несвіт // Англійська мова: підручник для закладів загальної середньої освіти / Алла Миколаївна Несвіт. – Київ: Генеза, 2018. – (2). – С. 74–97.
6. New Opportunities Intermediate - Students' Book [Електронний ресурс] // Longman – Режим доступу до ресурсу: <https://ru.scribd.com/doc/124328563/New-Opportunities-Intermediate-Students-Book>.

7. New Headway Intermediate. Student's Book [Электронный ресурс] // OxfordUniversityPress. – 2009. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.twirpx.com/file/295309/>.